hearty welcome

Hon'ble Minister Dr. Yuba Raj Khatiwada

Ministry of Finance, Nepal
Ministry of Communication and Information Technology

Government of Nepal, Ministry of Communication and Information Technology

FILM DEVELOPMENT BOARD, NEPAL

CHABAHIL, KATHMANDU, NEPAL

July 24, 2020, Friday • Shrawan 9, 2077

नेपाल सरकार

सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय

चलचित्र विकास बोर्ड

चाबहिल, काठमाडौं

माननीय मन्त्री डा. युवराज खतिवडाज्यूबाट बोर्डको कार्यालय निरीक्षण भ्रमण

मिति २०७७ श्रावण ९ गते शुक्रबार

ँम्घ, ल्भउबा

बोर्डको स्थापना र उद्देश्यः

स्थापनाः मिति २०५७ साल असार १६ गते

उद्देश्यः

- चलचित्र क्षेत्रलाई सिर्जनशील, साँस्कृतिक एवं मनोरञ्जनात्मक उद्योगको रुपमा विकास गर्ने ,
- चलचित्रको माध्यमबाट देशको कला, संस्कृति, भाषा, गीत-सङ्गीत, इतिहास, राष्ट्रिय स्वाभिमान आदिको संरक्षण, संवर्द्धन र प्रवर्द्धन गर्ने,

बोर्डको स्थापना र उद्देश्य:

उद्देश्य (क्रमशः) ...

- नेपाललाई आकर्षक राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय चलचित्र छायाङ्कन तथा निर्माण केन्द्रको रुपमा आकर्षक गन्तव्य बनाउने ।
- चलचित्र क्षेत्रलाई नियमन र व्यवस्थापन गर्ने ।
- चलचित्रको विकास, प्रवर्द्धन र संरक्षणको लागि आवश्यक नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- चलचित्र महोत्सव तथा पुरस्कारको आयोजना गर्ने ।

संघीय संरचना र बोर्ड :

संघीय संरचनाः

- चलचित्र विकास बोर्ड चलचित्रको नियमन र व्यवस्थापन गर्ने एउटै मात्र निकाय रहेको र यसको संघीयता अनुरुप संघीय संरचनामा यसका कार्यालयहरु नरहेको ।

प्रदेश सरकारको अधिकारः

- चलचित्रघर निर्माण ईजाजतपत्र
- चलचित्र घरमा कायम गरिने टिकट दर र श्रेणी
- चलचित्रको प्रदर्शन बन्द गर्न आदेश दिन सक्ने

नीतिगत एवं कानूनी व्यवस्थाः

- राष्ट्रिय चलचित्र नीति, २०७१ लागू भई कार्यान्वयनमा आएको ।
- चलचित्र (निर्माण, प्रदर्शन तथा वितरण) ऐन, २०२६ तथा ऐ. नियमावली , २०५७ बमोजिम कार्य भइरहेको ।
- चलचित्र क्षेत्रलाई व्यवस्थापन र नियमन गर्न बनेको विधेयकको मस्यौदा तयार भई मन्त्रालयमा पुगेको अवस्था रहेको ।
- बोर्ड स्वायत्त नभएका कारण चलचित्र निर्माण, प्रदर्शन तथा वितरण ईजाजत सम्बन्धी कार्यहरु मन्त्रालयबाट बोर्डलाई प्रत्यायोजन भएको अधिकार बमोजिम कार्य भईरहेको ।

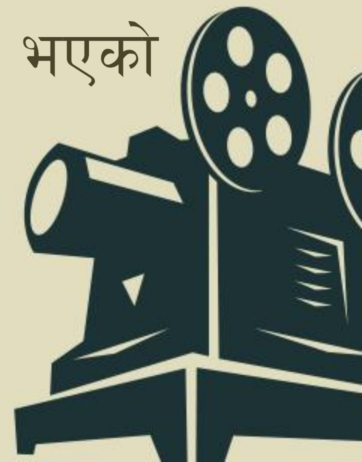

बजेटको श्रोत, वार्षिक कार्यक्रम र बजेट :

- आर्थिक ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम चलचित्र विकास बोर्डको मुख्य बजेटको श्रोत विदेशी चलचित्रको प्रदर्शनीमा लाग्ने चलचित्र विकास शुल्क रहेको छ ।
- चलचित्रघरहरुले सम्बन्धित कर कार्यालयमा दाखिला गर्ने चलचित्र विकास शुल्कको ९०% रकम चलचित्र विकास बोर्डलाई प्राप्त हुने ।
- चलचित्र विकास शुल्क रकमको २५ (पच्चीस) प्रतिशतभन्दा बढी रकम प्रशासनिक कार्यमा खर्च गर्न नपाउने व्यवस्था रहेको छ ।

वार्षिक कार्यक्रम र बजेट :

- **गत आ.व. को वार्षिक विनियोजन:** २० करोड ५६ लाख
- **गत आ.व. को कुल खर्च:** ९ करोड ५८ लाख
- **भौतिक प्रगति:** ६९ प्रतिशत
- **वित्तीय प्रगति:** ४६.६२ प्रतिशत
- **बेरुजु तर्फ:** कुल बेरुजु २ करोड ८५ लाखमध्ये २ करोड ७२ लाख फछ्र्यौट भएको
- **फछ्र्यौट प्रतिशत:** ९५.४२ प्रतिशत

नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम (आ.व.२०७७।७८):

- छायाङ्कनका लागि नेपाल कार्यक्रम,
- प्रदेश सरकारको समन्वयमा प्रत्येक प्रदेशमा फिल्म छायाङ्कनस्थल निर्माण कार्यक्रम,
- चलचित्र कलाकार संघको भवन निर्माण कार्यक्रम,
- राष्ट्र, राष्ट्रियता, राष्ट्रिय एकता र भाषा संस्कृतिको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्ने गरी चलचित्र निर्माण गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन नेपाली चलचित्रको सुरक्षित भण्डारण (स्टोरी बैक) तयार गर्ने,

बोर्डको प्रमुख योजना तथा कार्यक्रमहरु:

- चलचित्र वितरण तथा प्रदर्शनमा बक्स अफिस प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने ।
- चलचित्र नगरी तथा छायाङ्कन स्टुडियो निर्माण गर्ने ।
- चलचित्र सम्बन्धी विषयमा अध्ययन अनुसन्धान एवं विद्वत्वृत्ति (छात्रवृत्ति) मा प्रोत्साहन गर्ने ।
- चलचित्रकर्मी कल्याणकोष सञ्चालन गर्ने ।
- चलचित्र तथा वृत्तचित्रहरुको डिजिटाइजेशन गरी सुरक्षित राख्ने ।
- चलचित्रको डाटाबेश तयार गर्ने ।

बोर्डको प्रमुख योजना तथा कार्यक्रमहरुः

- राष्ट्रिय चलचित्र पुरस्कार तथा दीर्घसाधना सम्मान प्रदान गर्ने ।
- चलचित्रकर्मीहरुको बीमा र चलचित्रको प्रोजेक्ट बीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- चलचित्रकर्मी परिचयपत्र वितरण गर्ने ।
- छायाङ्कनका लागि नेपाल कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- श्रमजीवी चलचित्रकर्मीहरुको सामाजिक सुरक्षा योजना ।
- चलचित्रकर्मी विपद व्यवस्थापन कोष स्थापना र सञ्चालन ।

मन्त्रालयबाट पहल हुनुपर्ने विषयहरु:

- चलचित्र विधेयकलाई अगाडि बढाउन आवश्यक पहल हुनुपर्ने ।
- राष्ट्रिय चलचित्र नीति, २०७१ को समन्वयात्मक रुपमा अनुगमन गर्न एक उच्चस्तरीय अनुगमन समितिको व्यवस्था गरिनुपर्ने ।
- श्रमजीवी चलचित्रकर्मीको सामाजिक सुरक्षा योजना सम्बन्धी :यमबष्तिथ सामाजिक सुरक्षा कोषमा पेश गरिएको अवस्था रहेको हुँदा सोको कार्यान्वयनका लागि मन्त्रालयबाट आवश्यक पहलको अपेक्षा गरिएको ।

चलचित्रकर्मीहरुबाट नेपाल सरकारसँग अपेक्षा गरेका विषयहरुः

- विशिष्ट श्रेणीका चलचित्रकर्मीहरुको निधन भएको अवस्थामा मृत्युसंस्कार गर्दा लाग्ने सम्पूर्ण खर्च सरकारबाट व्यहोरिदिने र निजहरुलाई मरणोपरान्त राष्ट्रिय सम्मान प्रदान गर्न व्यवस्था हुन नेपाल सरकारबाट नीतिगत निर्णयका लागि आवश्यक पहल हुनुपर्ने,
- परिचयपत्रका आधारमा स्वदेश तथा विदेश जाँदा, आउँदा विमानस्थलको अति विशिष्ट / विशिष्ट कक्षको प्रयोग गरी आवतजावत गर्नदिने व्यवस्था र सरकारी अस्पताल, स्वास्थ्य संस्था आदिबाट प्रदान गरिने स्वास्थ्य उपचार सेवा निःशुल्क हुने व्यवस्था हुनुपर्ने ।

चलचित्रकर्मीहरुबाट नेपाल सरकारसँग अपेक्षा गरेका विषयहरु:

- विदेशी चलचित्र निर्माताले नेपालमा चलचित्र छायाङ्कन गर्दा गरेको खर्च बमोजिमको स्वदेश फर्कदा मूल्य अभिवृद्धि कर (भ्याट रकम) फिर्ता दिइनुपर्ने व्यवस्था हुनुपर्ने ।
- विदेशी चलचित्र छायाङ्कन परमिट चलचित्र विकास बोर्डबाट उपलब्ध गराउने व्यवस्था हुनुपर्ने ।
- बोर्डबाट प्रोजेक्ट बीमा गरिएका चलचित्रहरुको निर्माणका लागि बैकिङ्ग कर्जा सम्बन्धी सुविधाका लागि पहल हुनुपर्ने ।

मुख्य समस्या र समाधानका उपायः

- **समस्याः** चलचित्रको निर्माण,प्रदर्शन तथा वितरण सम्बन्धी नियमन लगायतका कार्यहरु करिब ५० वर्ष अगाडि २०२६ सालमा निर्माण भएको चलचित्र (निर्माण, प्रदर्शन तथा वितरण) ऐन, २०२६ बमोजिम हुँदै भईरहेको अवस्था छ ।

- **समाधानः** चलचित्र विकास बोर्ड सम्बन्धी छुट्टै ऐन नभएको कारण बोर्डको उद्देश्य अनुरुपका कार्यक्रम तथा प्रशासनिक कार्यहरु प्रभावकारी रुपमा सम्पादन गर्न कठिनाईहरु उत्पन्न हुने गरेको परिप्रेक्षमा छुट्टै ऐनले समग्र चलचित्र क्षेत्रको व्यवस्थापन र नियमनमा सघाउ पुग्ने हुँदा जतिसक्दो चाँडो नयाँ ऐन स्वीकृत हुनुपर्ने अवस्था छ ।

कर्मचारी सम्बन्धी समस्या:

समस्या:

- बोर्डमा कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारीहरु स्वीकृत दरबन्दीमा बोर्डको स्थापनाकालदेखि नै करारमा कार्यरत रहेको ।
- कर्मचारी सम्बन्धी सेवा, शर्त विनियमावली नरहेको ।

समाधानको उपाय:

- कर्मचारीहरुलाई मर्यादित, व्यवस्थित र अनुसाशित बनाउन र कर्मचारीहरुको मनोबल उच्च राखी बोर्डका कामकारबाहीहरु प्रभावकारी बनाउन कर्मचारीहरुको स्थायीत्व र कर्मचारी सम्बन्धी सेवा, शर्त विनियमावली तत्काल लागू हुनु पर्ने ।

बोर्डको श्रोत र बजेट सम्बन्धी समस्या र समाधानः

समस्याः

- बोर्डको एकमात्र श्रोत चलचित्र विकास शुल्कबाट मात्र बोर्डबाट सञ्चालन गरिने महत्वपूर्ण विकास आयोजना तथा कार्यक्रमहरु सम्पन्न गर्न नसकिने अवस्था रहेको ।

समाधानको उपायः

- बोर्डबाट सञ्चालन गरिने वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमहरुका लागि नेपाल सरकारबाट यथेष्ट बजेट विनियोजनको व्यवस्था हुनपर्ने ।

कोरोनाले चलचित्र क्षेत्रमा पारेको प्रभाव, जोखिम, अनुमान र चुनौति :

- नेपाल सरकारले गरेको लकडाउन (बन्दाबन्दी) पूर्णरुपमा खुला भई चलचित्रको निर्माण, वितरण तथा प्रदर्शन (चलचित्रघर) सञ्चालनमा आउँदा पनि कोभिड-१९को संक्रमणको जोखिम र त्रासका कारण दर्शकहरु चलचित्रघरसम्म पुगी सहज रुपमा चलचित्र हेर्ने वातावरण बन्न लामो समय लाग्ने देखिएको छ । यस अवस्थालाई समेत दृष्टिगत गर्दा चलचित्र क्षेत्र कोरोनाका कारण बढी प्रभावित भएको अवस्था छ ।

- सामाजिक दुरी र स्वाथ्य सुरक्षाका मापदण्ड पालना गरेर चलचित्रहरु छायाङ्कनमा जाँदा लगानीमा अप्रत्यासित लगानी बढ्न जाने अवस्थामा छ । यदि चलचित्र निर्माणको गतिमा सुस्तता आयो भने समग्र चलचित्र क्षेत्र नै धरासायी हुने अवस्था सिर्जना हुने देखिन्छ । तसर्थ यो अवस्थालाई सम्बोधन गर्न तथा चलचित्र क्षेत्रलाई पूर्ण चलायमान बनाउन नेपाली चलचित्र निर्माण तथा प्रदर्शनलाई राज्यस्तरबाट सहयोग तथा प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

कोरोनाले चलचित्र क्षेत्रमा पारेको प्रभाव, जोखिम, अनुमान र चुनौति :

- बोर्डको बजेटको स्रोत भनेको विदेशी चलचित्रको प्रदर्शनीमा लाग्ने चलचित्र विकास शुल्क रहेको र विगत ४ महिना अगाडि देखि नै चलचित्रको प्रदर्शन बन्द रहेका कारण चलचित्र विकास बोर्डको स्रोतमा ठूलो असर पर्न गएकोले बोर्डसँग रहेको मौज्दात र उठ्न बाँकी रहेको न्यून रकमबाट आर्थिक वर्ष २०७७।७८ मा सञ्चालन गरिने वार्षिक कार्यक्रम र बजेट बिनियोजिन गरिएको अवस्था छ । आ.व. २०७७।७८ मा चलचित्र विकास शुल्क ७ करोड ५० लाख उठ्ने अनुमान गरिएकोमा ३ करोड ६० लाख मात्र उठेको अवस्था छ ।

- नेपाल सरकारबाट चलचित्र निर्माण र प्रदर्शनमा विशेष आर्थिक राहत, छुट र सुविधा उपलब्ध गराउनुपर्ने देखिएको छ । यसरी प्राप्त हुने सहुलियत एवं सुविधाबाट चलचित्र निर्माण,वितरण तथा प्रदर्शन चलचित्रघरहरु चलायमान बनाउन र पुनःसञ्चालन गर्न सहज हुन जान्छ । चलचित्र क्षेत्र चलायमान हुँदा चलचित्र निर्माता, श्रमजीवी चलचित्रकर्मी एवं व्यवसायीहरु लाभान्वित हुने र चलचित्रको नियमित प्रदर्शन हुन थालेको खण्डमा नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने राजश्वमा समेत सकारात्मक प्रभाव पर्ने देखिन्छ ।

कोरोनाले चलचित्र क्षेत्रमा पारेको प्रभाव, जोखिम, अनुमान र चुनौति :

- आर्थिक ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम चलचित्र विकास बोर्डको मुख्य बजेट विदेशी चलचित्रको प्रदर्शनीमा लाग्ने चलचित्र विकास शुल्क रहेको र यही स्रोतबाट प्राप्त हुने रकमबाट बोर्डले वार्षिक कार्यक्रम तथा प्रशासनिक खर्च व्यहोर्नुपर्ने स्थिति रहेको ।
- कोभिड-१९ का कारण सिर्जना भएको बन्दाबन्दीका कारण चलचित्रघरहरु बन्द रहेको र अति प्रभावित क्षेत्रको रुपमा देखिएको यो चलचित्र क्षेत्र कोभिड-१९ को महामारी रोकथाम भएतापनि सुचारु रुपमा पुनः सञ्चालनमा आउन लामो समय लाग्ने देखिएकोले बोर्डबाट सञ्चालन गरिने वार्षिक कार्यक्रम प्रभावित हुने देखिएको छ र सरकारबाट आवश्यक बजेट व्यवस्था हुनुपर्ने स्थिति रहेको छ ।

FDB, Nepal

बोर्डबाट गत आ.व.मा सम्पन्न भएका मूख्य÷ मुख्य कार्यहरुः

- बक्स अफिस प्रणालीमा रहेका डाटाहरुलाई सुरक्षित गरि राख्न हेटौडामा रहेको डाटा रिकभरी सेन्टरका लागि आवश्यक पर्ने उपकरणहरु जडान गरिएको ।
- बक्स अफिस प्रणाली सम्बन्धी मोवाइल एप निर्माण गरिएको ।
- बक्स अफिस प्रणालीको सफटवेयर अपग्रेडेशनको कार्य सम्पन्न भएका
- डिजिटाइजेशन भएका १० वटा ऐतिहासिक नेपाली चलचित्र र १५ घण्टा बराबरको वृत्तचित्रको म्ष्नष्तबर्ा ऋृष्लभ्ञब एबअपबनभ ९म्ऋृए० :बकतभचष्लन गरिएको ।

बोर्डबाट गत आ.व.मा सम्पन्न भएका मूख्य÷ मुख्य कार्यहरुः

- कोरोनाबाट प्रभावित श्रमजिवी चलचित्रकर्मीहरुलाई बोर्डको आन्तरिक स्रोतबाट राहत वितरण गर्न आवश्यक मापदण्ड सहितको मोडालिटी स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।
- चलचित्र सम्बन्धी विषयमा स्नातहक तह तेस्रो वर्षमा अध्ययनरत ५ जना विद्यार्थीलाई जनही ३५,०००।- को दरले छात्रवृत्ति उपलब्ध गराइएको ।
- चलचित्रक्षेत्रलाई मार्यादित, अनुशासित, प्रतिष्ठित, व्यवस्थित र स्वस्थ्य मनोरञ्जनात्मक बनाई चलचित्रकर्मीको पेशागत भूमिका र आचरणलाई थप प्रभावकारी बनाउन “चलचित्रकर्मी आचारसंहिता, २०७७” को मस्यौदा तयार गरिएको ।

बोर्डबाट गत आ.व.मा सम्पन्न भएका मूख्य÷ मुख्य कार्यहरु:

- चलचित्र विकास बोर्ड र सरोकारवाला पक्षको सहकार्यमा चलचित्र निर्माण **परामर्श डेस्क** स्थापना गर्ने कार्य अघि बढाइएको छ ।
- मौलिक ऐतिहासिक यथार्थपरक सामाजिक सन्देशमूलक राष्ट्रियताको पहिचानमा आधारित कथा वस्तुमा चलचित्र निर्माण र प्रोत्साहन, प्रचार प्रसार गर्न मोडालिटी सहितको कार्यविधि निर्धारणका लागि समिति गठन गरी कार्य अघि बढाइएको ।
- नेपाली चलचित्रको विकास, विस्तार, प्रवर्द्धन र अन्तर्राष्ट्रिय बजारीकरणमा सघाउ पुर्‍याउन नेपालीहरुको बाहुल्यता रहेका १२ वटा मुलुकहरुमा नेपाली चलचित्र प्रवर्द्धन अवैतनिक प्रतिनिधि नियूक्तिको प्रक्रिया अघि बढाइएको ।

बोर्डबाट गत आ.व.मा सम्पन्न भएका मूख्य÷ मुख्य कार्यहरुः

- कोरोनाबाट प्रभावित श्रमजिवी चलचित्रकर्मीहरुलाई बोर्डको आन्तरिक स्रोतबाट राहत वितरण गर्न आवश्यक मापदण्ड सहितको मोडालिटी स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।
- कोभिड-१९ को जोखिम न्यूनिकरण गर्दै चलचित्र निर्माण तथा प्रदर्शन कार्य पुनः सञ्चालन गर्ने सम्बन्धी सुरक्षा मापदण्ड, २०७७ को मस्यौदा तयार गरी स्वीकृतिको लागि मन्त्रालय पत्राचार गरिएको ।
- कोरोनाबाट प्रभावित चलचित्र निर्माण प्रदर्शन र वितरणलाई अति प्रभावित क्षेत्रमा समावेश गरिदिन मन्त्रालयमा पत्राचार गरिएको ।
- चलचित्र निर्माण प्रदर्शन र वितरणमा पनि आन्तरिक श्रोतबाट प्रोत्साहन गर्न मन्त्रालयद्धारा २०७७/७८ को स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार आवश्यक मापदण्ड निर्माण अन्तिम चरण पुगेको ।

Film in NEPAL
Film Development Board

धन्यवाद !!

नेपाल सरकार
सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय

चलचित्र विकास बोर्ड

चाबहिल, काठमाडौं